

Милена М. Максимовић
 Универзитет у Источном Сарајеву
 Филозофски факултет Пале – Катедра за
 општу књижевност и библиотекарство
 maksimovicm@sbb.rs

Прегледни рад
 UDK 050:02БИБЛИОТЕКАРСТВО
 (497.6)"1955/2001"
[https://doi.org/10.18485/
 bibliotekar.2018.60.2.3](https://doi.org/10.18485/bibliotekar.2018.60.2.3)

СВЈЕДОЧАНСТВО ЈЕДНОГ ВРЕМЕНА *Библиоџекарство: часопис Друштва библиоџекара Босне и Херцеговине (Сарајево, 1955–2001)*

Сажетак: У раду је дат приказ званичног гласила Друштва библиоџекара Босне и Херцеговине – *Библиоџекарство*, који представља наставак *Билтен Друштва библиоџекара и Народне библиоџеке НР Босне и Херцеговине*. *Библиоџекарство* се сврстава међу боља стручна гласила у СР Југославији. Часопис је уз уреднике који су били истакнути културни радници окупио и најпознатије југословенске библиоџекаре и теоретичаре.

Кључне речи: *Библиоџекарство*, Друштво библиоџекара Босне и Херцеговине, *Билтен Друштва библиоџекара Босне и Херцеговине*, часописи.

Часопис *Библиоџекарство* може се посматрати са одређене временске дистанце, пошто је његово излажење већ закључено. Излазио је у Сарајеву од 1960. до 2001. године, као наставак *Билтена Друштва библиоџекара и Народне библиоџеке НР Босне и Херцеговине*, покренутог 1955. године у Сарајеву. *Билтен* је био веома скромно опремљен лист и намијењен интерној употреби. То потврђује и напомена на крају листа у којој се каже да „*Bilten Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine izlazi mjesečno. Bilten se izrađuje na geštetneru u ograničenom broju primjeraka za potrebe bibliotečkih radnika i ne nalazi se u prodaji*”.¹ Без праве ликовне опреме и са чланцима који су имали елементарну информативну улогу, *Билтен* је, како на то упућује

¹ *Bilten Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine i Narodne biblioteke NR BiH* god. 5, br. 3–4 (1959).

и његов назив, био најосновније интерно гласило. Главни и одговорни уредници *Билџена* били су истакнути културни радници који су уједно били и његови редовни сарадници: Радмила Беговић, Војо Крецо, Богдан Лековић и др Коста Грубачић. Сигурно да је избор за уредника др Косте Грубачића (1909–1968), познатог научног радника, педагога и публицисте, допринијело и његовом бољем квалитету. С временом су у *Билџену* почели да се објављују озбиљни радови и расправе, како из библиотекарства тако и из културне историје, па се осјетила потреба за штампањем квалитетнијег и универзалнијег часописа за библиотеке раднике у БиХ. Донијета је зато и одлука да се од 1960. године приступи оснивању часописа *Библиоџекарство* као наставка *Билџена*, који је имао нову концепцију и наслов.

Када се у овом тренутку смирено и разложно подсјећамо часописа *Библиоџекарство*, који припада већ једном прошлом времену, онда уочавамо најприје његове уреднике и сараднике, као и институције чије је гласило био. Његов добар почетак, а и осјећање потребе да се припрема и објављује шире, садржајније и стручније гласило, резултирали су прерастањем интерног гласила у квалитетан часопис. Док је *Билџен* излазио сваког мјесеца, часопис *Библиоџекарство* од 1960. године почиње излазити тромјесечно (четири пута годишње). Због финансијских проблема, а вјероватно и других околности, од 1980. године до 1990. излази једном годишње, са ванредним и редовним бројевима. Одговорни уредници часописа *Библиоџекарство* били су: др Коста Грубачић, Зринка Вранић, Добрила Бокан, др Љубинка Петрић-Башовић, Адела Леота, др Фахрудин Календер, др Емир Жуљевић, др Татјана Праштало, др Ламија Хаџиосмановић и мр Неда Ђукац до распада Југославије. То је на неки начин гарантовало и научни приступ у уређењу часописа.

Ванредни бројеви часописа *Библиоџекарство* били су посвећени разним темама и поводима. Тако је двоброј часописа 2–3 за 1975. годину посвећен библиографији *Библиоџекарство у босанскохерцеговачким публикацијама: библиографска трага 1945–1975*. Садржи 3.477 библиографских јединица распоређених према УДК (Универзалној децималној класификацији), са *Рејистром аутора и преводаца*, *Рејистром личности и мјеста* и *Пописом прећеданих периодичних публикација*. Библиографија је драгоцијена за изучавање библиотечких токова у БиХ, а саставили су је угледни библиотекари који су вриједни помена: др Љубинка Башовић, Седика Дервишевић, Адела Леота, Катица Тадић, Жељка Врдољак и Зумрета Захировић. У уводу ове библиографије пише: „Прије свега, ова библиографија је скроман прилог обиљежавању тридесетогодишњице босанскохерцеговачког библиотекарства у новим, социјалистичким

друштвеним условима. Осим тога, она би требала да послужи свим оним посленицима књиге и библиотека који изучавају и истражују најновији период развоја библиотека и библиотекарства на овом тлу”.² Поводом изложбе *Дјела Вука Стефановића Караџића – одјеци у Босни и Херцеговини*, која је одржана у аули Народне и универзитетске библиотеке БиХ 13. марта 1987. године у Сарајеву, а поводом 200-годишњице Вуковог рођења, у часопису *Библиоџекарство* објављен је тематски блок текстова угледних научних радника др Војислава Максимовића, др Светозара Кољевића, др Татјане Праштало. О садржају изложбе је писао библиотекар Душко Тохољ. Ванредни бројеви часописа били су посвећени и неубичајеним годишњицама. Пошто је часопис и идеолошки усмјерен, то је и резултирало штампањем ванредног броја часописа (1957), у коме на корицама стоји *Посвећен 50-годишњици Октобарске револуције (1917–1967)*.³ Скоро све је било у служби социјалистичке идеологије која је усмјеравала друштво, па и библиотекарство. Часописи су на крају доносили и разне издавачке прегледе књига и сличне додатке.⁴

Основна структура часописа била је са устаљеним рубрикама: *Историја библиотекарства*, *Библиоџекарство у теорији и пракси*, *Из наших библиотека*, *Хроника* и *Прикази*. Понеки бројеви су доносили и нове рубрике: *Из организације библиотека*, *Рад на библиографији*, *Библиоџекарство у иностранству*, *Библиоџекарство у теорији и пракси* и слично, што говори да су се по потреби уврштавали и нови називи рубрика. Све до 1990. године, када је прије почетка рата у БиХ припремљен и задњи број *Библиоџекарства*, може се примијетити да је часопис прошао кроз различите фазе доживљавајући на крају и финансијске потешкоће. То се види и у разликама у његовом излажењу. Осим текстова који су се односили на теме везане за библиотекарство, у њему су се налазили и прилози из наше културне историје, књижевности и преводи текстова страних, а најчешће руских теоретичара библиотекарства.

Часопис *Библиоџекарство* се сврстава међу боља стручна гласила у СР Југославији. У прилог томе говори и чињеница да су у часопису сарађивали, осим домаћих и најпознатији југословенски библиотекарски и теоретичари, као што су: др Љубица Ђорђевић, др Десанка Стаматовић, Ева Верона, Бреда Фило, Светислав Ђурић, Богомила Живковић, др Владимир

² *Bibliotekarstvo: časopis Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine* god. 21, br. 2–3 (1975): III.

³ *Bibliotekarstvo: časopis Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine* god. 13, br. 4 (1967).

⁴ Милена Максимовић, *Библиографија часописа Библиоџекарство (Сарајево, 1955–1990)* (Источно Сарајево: Матична библиотека, 2011).

Јокановић, Ана Церанић, др Нада Синдик, Јанез Логар, Душан Мартиновић, Матко Ројнић, др Пирошка Чаки и многи други.

Распадом Југославије долази и до подјела у Босни и Херцеговини. БиХ се прекидом рата (1992–1995) и Дејтонским споразумом успоставља као федерација сачињена од двије административне и територијалне јединице, коју чине Федерација БиХ и Република Српска. Тако долази до стварања два струковна удружења библиотекара, као и њихових нових гласила. Часопис *Библиошкарство* према COBISS бази НУБ БиХ излазио је од 1990:

God 43/46	1998/2001
God. 43	1998
God. 42	1997
God. [37/41]	1997

Није ми намјера, а ни циљ овог текста није да представљам тај период излажења часописа у Сарајеву последице распада Југославије. Појавом новог часописа *Vosniaca*, god. 1, br. 1 (1996), престало је са изласком *Bibliotekarstvo* 2001. године. У Републици Српској излази часопис *Библиошкарство Српске* (год. 1, бр. 1 (2008–)). Подјеле су у свему, па и у библиотекарству и библиотечно-информационом систему. Глобализација је на овим просторима дотакла само неке сегменте у библиотекарству. О квалитету нових библиотечких часописа у БиХ говориће се неким другим поводом.

Могу закључити да је часопис *Библиошкарство* представљао одраз свих библиотечких дешавања у БиХ и шире и да је био квалитетно стручно гласило намијењено библиотекарима. У часопису су праћена сва значајна дешавања у библиотекарству код нас и у свијету, а намјена му је била да служи унапређењу струке и новим сазнањима из историје библиотека и културне баштине. Уредништво се трудило да од почетка његовог излажења постигне висок ниво и сврста га не само у стручне него и научне часописе. То говоре његови садржаји, а и високообразовани уредници.

Literatura:

1. *Bibliotekarstvo: časopis Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine* god. 13, br. 4 (1967).
2. *Bibliotekarstvo: časopis Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine* god. 21, br. 2–3 (1975).
3. *Bilten Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine i Narodne biblioteke NR BiH* god. 5, br. 3–4 (1959).
4. Maksimović, Milena. *Bibliografija časopisa Bibliotekarstvo (Sarajevo, 1955–1990)*. Istočno Sarajevo: Matična biblioteka, 2011. (na ćirilici)

Milena M. Maksimović

University of East Sarajevo

Faculty of Philosophy Pale – Department of General

Literature and Library Science

maksimovicm@sbb.rs

TESTIMONY OF A TIME

Bibliotekarstvo: časopis Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine
(Sarajevo, 1955–2001)

Abstract: The paper presents the official journal of the Association of Librarians of Bosnia and Herzegovina – *Bibliotekarstvo* (Librarianship), which is a continuation of the *Bilten* (Bulletin). *Bibliotekarstvo* was among the best professional journals in the Federal Republic of Yugoslavia. The journal gathered editors, who were prominent cultural workers, and the most distinguished Yugoslav librarians.

Keywords: *Bibliotekarstvo*, Association of Librarians of Bosnia and Herzegovina, *Bilten Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine*, journals.

Примљено: 24. септембра 2018.

Прихваћено: 8. октобра 2018.